

6. Докажите изв. Якобиев идентитет со коммутаторе:

$$[A, [B, C]] + [B, [C, A]] + [C, [A, B]] = 0.$$

Решение:

$$\begin{aligned} [A, [B, C]] &= A[B, C] - [B, C]A = A(BC - CB) - (BC - CB)A = \\ &= ABC - ACB - KCA + CBA \quad (1) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} [B, [C, A]] &= B[C, A] - [C, A]B = B(CA - AC) - (CA - AC)B = \\ &= BCA - BAC - CAB + ACB \quad (2) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} [C, [A, B]] &= C[A, B] - [A, B]C = \\ &= C(AB - BA) - (AB - BA)C = \\ &= CAB - CBA - ABC + BAC \quad (3) \end{aligned}$$

Задаци;

5.12) Дати је тензор $\mathcal{T}$ у каноничком облику

$$\vec{T}_1 = \vec{e}_1; \quad \vec{T}_2 = \vec{e}_2 + \vec{e}_3; \quad \vec{T}_3 = \vec{e}_2 + \vec{e}_3$$
$$\mathcal{T} = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 1 \end{pmatrix} \quad \boxed{S_1=3} \quad \boxed{S_2=0}$$

Решити негов својствени проблем, $\mathcal{T} \cdot \vec{X} = \lambda \cdot \vec{X}$.

$$\begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} X_1 \\ X_2 \\ X_3 \end{pmatrix} = \lambda \cdot \begin{pmatrix} X_1 \\ X_2 \\ X_3 \end{pmatrix} \Leftrightarrow \begin{pmatrix} X_1 \\ X_2 + X_3 \\ X_2 + X_3 \end{pmatrix} - \lambda \begin{pmatrix} X_1 \\ X_2 \\ X_3 \end{pmatrix} = 0$$

$$X_1(1-\lambda) = 0$$

$$X_2(1-\lambda) + X_3 = 0$$

$$X_2 + X_3(1-\lambda) = 0$$

⊗ овој систему ће имати нелинеарно решење ако му је ранг једнако нули, тј.

$$\lambda_2 = 1$$

$$1 - \lambda = \pm 1$$

$$1 - \lambda = 1 \Rightarrow \lambda_1 = 0$$

$$1 - \lambda = -1 \Rightarrow \lambda_3 = 2$$

$$\begin{vmatrix} 1-\lambda & 0 & 0 \\ 0 & 1-\lambda & 1 \\ 0 & 1 & 1-\lambda \end{vmatrix} = 0 \Rightarrow (1-\lambda) \left[(1-\lambda)^2 - 1 \right] = 0$$

$$\lambda_1 = 0, \lambda_2 = 1, \lambda_3 = 2$$

За $\lambda_1 = 0$ систем ⊗ изгледа:

$$X_1 = 0$$

$$X_2 + X_3 = 0$$

$$X_2 + X_3 = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} X_1 = 0 \\ X_2 = -X_3 \end{cases} \text{ тј.}$$

$$\vec{X}^{(1)} = \begin{pmatrix} 0 \\ X_2 \\ -X_2 \end{pmatrix} = \alpha^{(1)} \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix}$$

3a $n_2=1$, circuit $\otimes$ je: $X_1 \cdot 0 = 0$
 $X_2 \cdot 0 + X_3 = 0 \Rightarrow X_3 = 0$, etc.
 $X_2 = 0$

$$\vec{X}^{(2)} = \begin{pmatrix} X_1 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix} = d^{(2)} \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

3a $n_3=2$, circuit $\otimes$ je:

$$-X_1 = 0 \Rightarrow X_1 = 0$$

$$-X_2 + X_3 = 0 \Rightarrow X_2 = X_3, \text{ etc.}$$

$$X_2 - X_3 = 0 \Rightarrow X_2 = X_3$$

$$\vec{X}^{(3)} = \begin{pmatrix} 0 \\ X_2 \\ X_2 \end{pmatrix} = d^{(3)} \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}$$

Задание:

5.14

Укажите векторы ортонормированного тензора $\mathcal{T} = \begin{pmatrix} 2 & 1 & 0 \\ 1 & 3 & 0 \\ 0 & 3 & 2 \end{pmatrix}$ в канонической матрице базиса ортонормированных векторов $\vec{T}_1^{-1}, \vec{T}_2^{-1}, \vec{T}_3^{-1}$.

Решение:

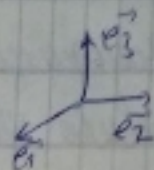
Из заданной формы тензора $\mathcal{T}$ можно получить векторы:

$$\mathcal{T} = \{ \vec{T}_k, \vec{e}_i \}$$

$$\vec{T}_1 = 2\vec{e}_1 + \vec{e}_2 + 0 \cdot \vec{e}_3$$

$$\vec{T}_2 = \vec{e}_1 + 3\vec{e}_2 + 3\vec{e}_3$$

$$\vec{T}_3 = 0 \cdot \vec{e}_1 + 0 \cdot \vec{e}_2 + 2 \cdot \vec{e}_3$$

Итак по 3-м векторам канонической матрицы получаем:

$$\vec{T}_1^{-1} = \frac{\vec{T}_2 \times \vec{T}_3}{\vec{T}_1 \cdot (\vec{T}_2 \times \vec{T}_3)} = \frac{(\vec{e}_1 + 3\vec{e}_2 + 3\vec{e}_3) \times (2\vec{e}_3)}{\det \mathcal{T}} = \frac{2\vec{e}_1 \times \vec{e}_3 + 6\vec{e}_2 \times \vec{e}_3}{10} = \frac{-2\vec{e}_2 + 6\vec{e}_1}{10}$$

$$\vec{T}_2^{-1} = \frac{\vec{T}_3 \times \vec{T}_1}{\det \mathcal{T}} = \frac{2\vec{e}_3 \times (2\vec{e}_1 + \vec{e}_2)}{10} = \frac{4\vec{e}_2 \times \vec{e}_1 + 2\vec{e}_3 \times \vec{e}_2}{10} = \frac{4\vec{e}_3 - 2\vec{e}_1}{10}$$

$$\vec{T}_3^{-1} = \frac{\vec{T}_1 \times \vec{T}_2}{\det \mathcal{T}} = \frac{(2\vec{e}_1 + \vec{e}_2) \times (\vec{e}_1 + 3\vec{e}_2 + 3\vec{e}_3)}{10} = \frac{6\vec{e}_1 \times \vec{e}_2 + 6\vec{e}_1 \times \vec{e}_3 + \vec{e}_2 \times \vec{e}_1 + 3\vec{e}_2 \times \vec{e}_3}{10}$$

$$\vec{T}_3^{-1} = \frac{6\vec{e}_3 - 6\vec{e}_2 - \vec{e}_3 + 3\vec{e}_1}{10} = \frac{3\vec{e}_1 - 6\vec{e}_2 + 5\vec{e}_3}{10}$$

По аналогии по п. (5) имеем:

$$\vec{V}_1 = \mathcal{T} \cdot \vec{T}_1^{-1} = \begin{pmatrix} 2 & 1 & 0 \\ 1 & 3 & 0 \\ 0 & 3 & 2 \end{pmatrix} \frac{1}{10} \begin{pmatrix} 6 \\ -2 \\ 0 \end{pmatrix} = \frac{1}{10} \begin{pmatrix} 10 \\ 0 \\ -6 \end{pmatrix}$$

или:

$$\vec{V}_1 = \frac{1}{10} (10\vec{e}_1 - 6\vec{e}_3)$$

$$\vec{V}_2 = \frac{1}{10} (10\vec{e}_2 + 12\vec{e}_3)$$

$$\vec{V}_3 = \frac{1}{10} (-15\vec{e}_2 - 8\vec{e}_3)$$

Čeže je $J^{-1} = \frac{1}{22} \begin{pmatrix} -4 & 14 & -8 \\ 2 & 4 & 4 \\ 5 & -1 & -1 \end{pmatrix}$, ude je:

$$X = J^{-1} \cdot U = \frac{1}{22} \begin{pmatrix} -30 & 16 & -34 \\ 4 & 14 & 6 \\ 21 & 13 & 4 \end{pmatrix}.$$

- b) J je invertibilan i U je invertibilan $\rightarrow X$ nije regularno određen
- c) J je invertibilan a $\det U = 2 \neq 0 \rightarrow$ prešene se tenzor X ne utičeju

5.16 a) $J = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 1 \end{pmatrix}$; својствени вектори је $J \vec{X} = \lambda \cdot \vec{X}$, $\lambda \Rightarrow$

$$\begin{pmatrix} 1 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \lambda \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} \Rightarrow \begin{pmatrix} x_1 + x_3 \\ x_2 \\ x_1 + x_3 \end{pmatrix} - \begin{pmatrix} \lambda x_1 \\ \lambda x_2 \\ \lambda x_3 \end{pmatrix} = 0$$

$$\left. \begin{array}{l} x_1(1-\lambda) + x_3 = 0 \\ x_2(1-\lambda) = 0 \\ x_1 + x_3(1-\lambda) = 0 \end{array} \right\} \text{ Овај систем се брже решава из система (9)}$$

$$\left. \begin{array}{l} (T_{11}-\lambda) \cdot x_1 + T_{21} \cdot x_2 + T_{31} \cdot x_3 = 0 \\ T_{12} \cdot x_1 + (T_{22}-\lambda) \cdot x_2 + T_{32} \cdot x_3 = 0 \\ T_{13} \cdot x_1 + T_{23} \cdot x_2 + (T_{33}-\lambda) \cdot x_3 = 0 \end{array} \right\} \begin{array}{l} (1-\lambda)x_1 + x_3 = 0 \\ \Rightarrow (1-\lambda)x_2 = 0 \\ x_1 + (1-\lambda)x_3 = 0 \end{array}$$

Да би овај систем имао нетривијално решење детерминаната му мора бити 0, тј.

$$\begin{vmatrix} 1-\lambda & 0 & 1 \\ 0 & 1-\lambda & 0 \\ 1 & 0 & 1-\lambda \end{vmatrix} = 0$$

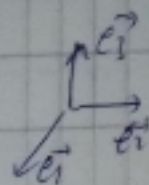
$$\begin{array}{l} (1-\lambda)[(1-\lambda)^2] + 1 \cdot [-(1-\lambda)] = 0 \\ (1-\lambda)[(1-\lambda)^2] - (1-\lambda) = 0 \\ (1-\lambda)[(1-\lambda)^2 - 1] = 0 \Rightarrow \boxed{\lambda_1 = 1} \quad (1-\lambda)^2 = \pm 1 \\ 1-\lambda_2 = 1 \Rightarrow \boxed{\lambda_2 = 0} \\ 1-\lambda_3 = -1 \Rightarrow \boxed{\lambda_3 = 2} \end{array}$$

Показано да ева карактеристично уравнение $\lambda^3 - S_1\lambda^2 + S_2\lambda - S_3 = 0$ где су S_1, S_2, S_3 скаларне инваријантне функције инвара.

$$\vec{T}_1 = \vec{e}_1 + \vec{e}_3; \quad \vec{T}_2 = \vec{e}_2; \quad \vec{T}_3 = \vec{e}_1 + \vec{e}_3$$

$$S_1 = \vec{T}_1 \cdot \vec{e}_1 + \vec{T}_2 \cdot \vec{e}_2 + \vec{T}_3 \cdot \vec{e}_3 = 1 + 1 + 1 = 3 \quad \boxed{S_1 = 3}$$

$$S_2 = \vec{e}_1 \cdot (\vec{T}_2 \times \vec{T}_3) + \vec{e}_2 \cdot (\vec{T}_3 \times \vec{T}_1) + \vec{e}_3 \cdot (\vec{T}_1 \times \vec{T}_2)$$

$$\vec{T}_2 \times \vec{T}_3 = (\vec{e}_1 + \vec{e}_3) \times \vec{e}_2 = \vec{e}_1 \times \vec{e}_2 + \vec{e}_3 \times \vec{e}_2 = \vec{e}_3 - \vec{e}_1$$

$$\vec{T}_3 \times \vec{T}_1 = (\vec{e}_1 + \vec{e}_3) \times (\vec{e}_1 + \vec{e}_3) = \vec{e}_1 \times \vec{e}_1 + \vec{e}_1 \times \vec{e}_3 + \vec{e}_3 \times \vec{e}_1 + \vec{e}_3 \times \vec{e}_3 = 0$$

$$\vec{T}_1 \times \vec{T}_2 = (\vec{e}_1 + \vec{e}_3) \times \vec{e}_2 = \vec{e}_3 - \vec{e}_1$$

$$S_2 = 1 + 1 = 2 \quad \boxed{S_2 = 2}$$

$$S_3 = \vec{T}_1 \cdot (\vec{T}_2 \times \vec{T}_3) = (\vec{e}_1 + \vec{e}_3) \cdot (-\vec{e}_3 + \vec{e}_1) = 1 - 1 = 0 \quad \boxed{S_3 = 0}$$

$$\lambda^3 - 3\lambda^2 + 2\lambda = 0 \quad \text{или} \quad \lambda[\lambda^2 - 3\lambda + 2] = 0$$

$$\lambda[\lambda^2 - 2\lambda - 2\lambda + 2] = 0$$

$$\lambda[\lambda(\lambda - 1) - 2(\lambda - 1)] = 0 \Rightarrow \lambda(\lambda - 1)(\lambda - 2) = 0 \Rightarrow \boxed{\lambda_1 = 1, \lambda_2 = 0, \lambda_3 = 2}$$

Овај одлик рачуна да може поделити на $(\lambda - 1)[\lambda^2 - 2\lambda] = 0$ што се своди на претходни одлик.

Далје, убрисаћемо $\lambda_1 = 1$ у $\textcircled{*}$:

$$0 \cdot X_1 + X_2 = 0 \Rightarrow X_2 = 0$$

$$X_2 \cdot 0 = 0 \Rightarrow X_2 \text{ дело коју дрој}$$

$$X_1 + X_3 \cdot 0 = 0 \Rightarrow X_1 = 0$$

$$\vec{X}^{(1)} = \begin{pmatrix} 0 \\ X_2 \\ 0 \end{pmatrix} = d^{(1)} \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix} \quad \checkmark$$

Зат $\lambda_2 = 0$ је $\textcircled{*}$:

$$X_1 + X_3 = 0 \Rightarrow -X_1 = +X_3$$

$$X_2 = 0$$

$$X_1 + X_3 = 0 \Rightarrow X_3 = -X_1$$

$$\vec{X}^{(2)} = \begin{pmatrix} X_1 \\ 0 \\ -X_1 \end{pmatrix} = d^{(2)} \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ -1 \end{pmatrix} \quad \checkmark$$

Зат $\lambda_3 = 2$ је $\textcircled{*}$

$$-X_1 + X_3 = 0 \Rightarrow X_1 = X_3 \rightarrow \text{дело коју дројеву}$$

$$-X_2 = 0 \Rightarrow X_2 = 0$$

$$X_1 - X_3 = 0 \Rightarrow X_1 = X_3$$

$$\vec{X}^{(3)} = \begin{pmatrix} X_1 \\ 0 \\ X_1 \end{pmatrix} = d^{(3)} \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} \quad \checkmark$$

4. Може ли се одредити скалар λ и тако да симетрични тензор има јерну својствених вредности јернуу постојој ирвој скаларној инваријанси? У којој случају наћи ирвојшеле држе својствене вредности и сва ирри својствене ирвече итот тензора.

Решете:

$$J = \begin{pmatrix} 1 & \lambda & 2 \\ \lambda & 3 & 0 \\ 2 & 0 & -1 \end{pmatrix}$$

Решете:

$$J = \{ \vec{T}_k, \vec{e}_k \}; \quad \begin{aligned} \vec{T}_1 &= \vec{e}_1 + \lambda \vec{e}_2 + 2\vec{e}_3 \\ \vec{T}_2 &= \lambda \vec{e}_1 + 3\vec{e}_2 + 0\vec{e}_3 \\ \vec{T}_3 &= 2\vec{e}_1 - \vec{e}_3 \end{aligned}$$

$$S_1 = \vec{T}_k \cdot \vec{e}_k = \vec{T}_1 \cdot \vec{e}_1 + \vec{T}_2 \cdot \vec{e}_2 + \vec{T}_3 \cdot \vec{e}_3 = 1 + 3 - 1 = 3$$

$$S_2 = \frac{1}{2} \epsilon_{ijk} \vec{e}_i \cdot (\vec{T}_j \times \vec{T}_k) = \vec{e}_1 \cdot (\vec{T}_2 \times \vec{T}_3) + \vec{e}_2 \cdot (\vec{T}_3 \times \vec{T}_1) + \vec{e}_3 \cdot (\vec{T}_1 \times \vec{T}_2) = -(\lambda^2 + 5)$$

$$S_3 = \vec{T}_1 \cdot (\vec{T}_2 \times \vec{T}_3) = \lambda^2 - 15$$

Карактеристично јерношко је: $\lambda^3 - S_1 \lambda^2 + S_2 \lambda - S_3 = 0$ габрело 43 својствене ирвече $J \cdot \vec{X} = \lambda \vec{X}$, $\vec{X}$ је вектор својствени, $\lambda \rightarrow$ својствене вредности. Јерношко својствене ирвече је на основе $B_i = T_{ki} A_k$ ($\vec{B} = J \cdot \vec{A}$) ирвече итти спречетим скаларним јерношкомо:

$$T_{ki} X_k = \lambda X_i, \text{ ил. } (T_{ki} - \lambda \delta_{ki}) X_k = 0.$$

Експлицитно:

$$(T_{11} - \lambda)X_1 + T_{21}X_2 + T_{31}X_3 = 0$$

$$T_{12}X_1 + (T_{22} - \lambda)X_2 + T_{32}X_3 = 0$$

$$T_{13}X_1 + T_{23}X_2 + (T_{33} - \lambda)X_3 = 0$$

Овој систем има нехотривицалне решења ако ну је детерминантата ~~у~~
~~у~~ ~~у~~ нула

$$\begin{vmatrix} T_{11} - \lambda & T_{21} & T_{31} \\ T_{12} & T_{22} - \lambda & T_{32} \\ T_{13} & T_{23} & T_{33} - \lambda \end{vmatrix} = 0 \rightarrow \text{пошто развојово и сфрдува} \\ \text{две детерминантите добија се}$$

↓ Хамилтонова јерн

$$\Rightarrow \lambda^3 - S_1\lambda^2 + S_2\lambda - S_3 = 0, \quad S_1, S_2, S_3 \rightarrow \text{скаларне инваријантите} \\ \text{тензора } \mathcal{T}$$

Облик две јерн не зависи од избора коорд. системи у коме смо тензору $\mathcal{T}$ придржени матрицу.

У зариштку је карактер. јерн. облик:

$$\lambda^3 - 3\lambda^2 - (\lambda^2 + 5)\lambda - (\lambda^2 - 15) = 0.$$

Преди провери да ли оно може имати решење $\lambda = 3$. Ако даје $\lambda = 0$,
 дакле одговор на питање на зариштку је потврден. Тензор сада има облик:

$$\mathcal{T} = \begin{pmatrix} T_{11} & T_{12} & T_{13} \\ 1 & 0 & 2 \\ 0 & 3 & 0 \\ 2 & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

и негов карактер. јерн. облик је: $\lambda^3 - 3\lambda^2 - 5\lambda + 15 = 0$

оно су својствене вредности $\lambda_1 = 3, \lambda_2 = \sqrt{5}, \lambda_3 = -\sqrt{5}$.

Нове отбору ејединице вектори:

$$\vec{X}^{(1)} = \alpha^{(1)} \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix}$$

$$\vec{X}^{(2)} = \alpha^{(2)} \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ \frac{\sqrt{5}-1}{2} \end{pmatrix}$$

$$\vec{X}^{(3)} = \alpha^{(3)} \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ \frac{-(\sqrt{5}+1)}{2} \end{pmatrix}$$

(5.20) За сваки симетрични тензор важи:

$$J^3 = S_1 J^2 - S_2 J + S_3 \cdot E \rightarrow \text{Cayley-Hamiltonova teorija}$$

Ако је J симетрични тензор, он се на основу нормалне дијагналне представе може изписати у облику:

$$J = \lambda_1 \{ \vec{e}_1', \vec{e}_1' \} + \lambda_2 \{ \vec{e}_2', \vec{e}_2' \} + \lambda_3 \{ \vec{e}_3', \vec{e}_3' \} \quad \text{--- једн. (5.56)}$$

$\vec{e}_1', \vec{e}_2', \vec{e}_3'$ су три вектора з узаратно нормално својствено изабра, а $\lambda_1, \lambda_2, \lambda_3$ су различите и реалне својствене вредности.

$$J^3 = S_1 J^2 - S_2 J + S_3 E \quad ; \quad J = \lambda_1 \{ \vec{e}_1, \vec{e}_1 \} + \lambda_2 \{ \vec{e}_2, \vec{e}_2 \} + \lambda_3 \{ \vec{e}_3, \vec{e}_3 \}$$

$$J = \lambda \{ \vec{e}_u, \vec{e}_u \}$$

$$J^2 = J \cdot J = \lambda \{ \vec{e}_u, \vec{e}_u \} \cdot \lambda \{ \vec{e}_u, \vec{e}_u \} = \lambda \lambda (\vec{e}_u \cdot \vec{e}_u) \{ \vec{e}_u, \vec{e}_u \} \stackrel{u=e}{=} \lambda^2 \{ \vec{e}_u, \vec{e}_u \}$$

$$J^2 = \lambda^2 \{ \vec{e}_u, \vec{e}_u \} = \lambda_1^2 \{ \vec{e}_1, \vec{e}_1 \} + \lambda_2^2 \{ \vec{e}_2, \vec{e}_2 \} + \lambda_3^2 \{ \vec{e}_3, \vec{e}_3 \}$$

$$J^3 = J \cdot J^2 = \lambda \{ \vec{e}_u, \vec{e}_u \} \cdot \lambda^2 \{ \vec{e}_u, \vec{e}_u \} = \lambda^3 \{ \vec{e}_u, \vec{e}_u \}$$

$$\lambda^3 - S_1 \lambda^2 + S_2 \lambda - S_3 = 0 \Rightarrow \lambda^3 = S_1 \lambda^2 - S_2 \lambda + S_3$$

$$J^3 = (S_1 \lambda^2 - S_2 \lambda + S_3) \{ \vec{e}_u, \vec{e}_u \} = S_1 \lambda^2 \{ \vec{e}_u, \vec{e}_u \} - S_2 \lambda \{ \vec{e}_u, \vec{e}_u \} + S_3 \{ \vec{e}_u, \vec{e}_u \}$$

$$J^3 = S_1 \cdot J^2 - S_2 \cdot J + S_3 \cdot E \quad \checkmark$$